

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תרפד

ערב שבת-קודש

פרשת תבוא

י"ז באלול ה'תשס"ז

יוצא-לאור על-ידי

מכון ליובאוויטש שעל-יד

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

אמנם בשו"ת הנ"ל שם לא כתב כן. ואדרבה, במקום אחר (ח"ד סי' י' אות ו') כתב להיפך, שכלילה יש תגבורת הדינים עוד יותר מאחר חצות היום, ולדידיה מה שהאריז"ל נהג כן לא היה מצד הדינים אלא רק בגלל שלא רצה לעשות מלאכה לפני שהתפלל מנחה. וכזה הסביר הרב המחבר את הנהגתו שלו להסתפר בלילה אחר תפילת ערבית.

מאידך בשו"ת יצחק ירנן (סי' טו) כתב שמה שמקילים אצלם לפעמים להסתפר אחר הצהרים לאחר תפילת מנחה (וזה מתאים ללשון המשנה בנדון "עד שיתפלל"³), הוא מטעם שהאריז"ל לא חשש כל-כך לדינים של מנחה, ולכן נהג לתת צדקה אז. אך עדיין נשאר הטעם דרינים גמורים בלילה⁴, שלא להסתפר אז, אלא בליל שישי שמתעוררים בו הרחמים, וכן בכל לילה אחר חצות (ואולי זה טעם מהרה"ו שגילה בליל מ"ט לעומר כמובא מס' בית מועד כת"י⁵, שאולי הוא כמו ליל שישי⁶).

ובספר פקודת אלעזר⁷ כתב שלמעשה מקילים אצלם (במדינות ה'מערב', מרוקו ותוניס וכו') להסתפר בלילה, וגם מדבריו משמע שכלילה חמור יותר מאשר אחר חצות היום. וגם בספר נטעי גבריאל (הלכות פסח ח"ג, פרקי 'תגלחת הילדים' פ"א הערה י') כתב שבפועל נהגו להקל בזה ולהסתפר אחר חצות ואפילו בלילה אם אינו יכול בזמן אחר⁸.

הרב שבתי יונה פרידמן, עיה"ק צפת ת"ו

(3) ולדידיה, האריז"ל, כיוון שהיה מתפלל גם בעש"ק (רק לפני השקיעה, לא יכול היה להסתפר בעש"ק אחה"צ.

(4) כמ"ש בבן-אישיחי שנה א' פ' ויקהל סי"א, שקיבל את שני הטעמים.

(5) אע"פ שבשו"ת מנחת אלעזר ח"ג סו"ס סה מפקפק בזה, כיוון שמהר"ש בן מהר"ו כתב שגילה ביום מ"ח.

(6) ובקונטרסי 'בירווי מנהגים - מועדים' (צפת תשס"ו) עמ' 79 כתבתי, שלמנהג חב"ד אין מסתפרין בליל ערב חג השבועות מצד דיני אבילות.

(7) לרבי רפאל אלעזר הלוי בן-טובו, ח"ג סי' תצג ס"ב (עמ' 605).

(8) הערת המערכת: ועדיין אין זה מסביר את הנהגתו הקבועה של הרבי בנדון, להסתפר בימי רביעי בלילה.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעיה' ע"ה דייטש

דמות הרבי / פענוח ראשי תיבות / תספורת בלילה

בעולם הדמיון "לא היית רואה אותי"

ב'התקשרות' (גיליון תרפ"א עמ' 17) הובא סיפור על אחד החסידים ששאל את אדמו"ר הזקן: מניין לי שאיני נמצא בעולם הדמיון? ונענה: "אילו היית שם, לא היית רואה אותי", ובהערה 37 כתבו שלא מצאו זאת נדפס.

יש סיפור מעין זה בספר 'רשימות דברים' של הרב יהודה חיסריק ע"ה, חלק ב דף עג, בשם המשפיע הרב שמואל גרונם ז"ל, אבל הסיפור שם אירע עם אדמו"ר ה'צמח-צדק'.

הרב אברהם ישעיה שטראקס, מוריסטון, ניו-יורק

פענוח הראשי-תיבות ש"ל

ב'התקשרות' (גיליון תרפ"ב, פרשת שופטים, במדור "בירורי הלכה ומנהג" הערה 5), יש לתקן כמה דברים:

(א) פענוח הראשי-תיבות ש"ל" בנדרון דידן הוא "שושנים לדוד", והוא פירוש על משניות לרבי דוד פארדו, מחבר הספרים: 'חסדי דוד' על התוספתא, 'משכיל לדוד' על פירוש רש"י על התורה, ועוד. ואכן דברי רע"א במשניות לקוחים משם, עיין שם 1.

(ב) ראשי-התיבות ש"ל הוא ראשי-תיבות שכיח במפרשי המשניות.

(ג) כמה שכתב שם (הערה 3) כמה שציין הש"ל לתיקוני-הזוהר [ולעת עתה לא מצאו שם], ראה (גם) בפירוש 'קול הרמ"ז' למשניות שם, משנה ז (נסמן בש"ל שם), וזה לשונו: "הדליקו. לא תני תקנו את הנר", לרמוז מה שכתוב בספר התיקונים 2, שהנכון שבעל הבית יתקן את הנר ואשתו תדליקנה".

י"ה, ב"ש

תגובה בעניין תספורת בלילה

ב'התקשרות' (גיליון תרע"ו עמ' 14) דנו בנושא התספורת בלילה, ובהנהגת הרבי שהסתפר בלילה דווקא. והביאו מאגרות קודש סוף כרך יח, שהטעם בזהירות מתספורת אחר הצהרים היא משום ניקת הקליפות אז, ובשם שו"ת מנחת אלעזר (ח"ג סו"ס סה) הביאו, שבלילה אין עניין הדינים.

(1) הערת הרב אהרן-מרדכי שי' זילברשטרם. במקומות רבים בתוספות רע"א למשניות, העתיק מספר זה.

(2) הערת המערכת: גם הכותב לא מצא זאת בתיקוני-הזוהר עצמו. ואף בספר 'שולחן ערוך הזהר' להל' הדלקת נר שבת, או"ח סימן רסג, לא הביאו זאת. ואדרבה, מתוך מה שהביאו שם מוזהר ח"ב דף קסו ע"א: "נשין - בתיקונא דהאי נר; גוברין - באורייתא, לאנהרא להאי נר", משמע לא כך.

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ז באלול ה'תשס"ז - כ"ד באלול ה'תשס"ז

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ז באלול	הלכות שביתת עשור.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	הל' תרומות פרק יד.	מ"ע קסה. מל"ת שכת. מ"ע קסד. מל"ת קצו.
ש"ק	י"ח באלול	הלכות שביתת יו"ט.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק טו.	מ"ע קנט. מל"ת שכג. מ"ע קס. מל"ת שכד.
א'	י"ט באלול	הלכות שביתת יו"ט. פרק ד-ו.	הל' מעשר.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קסב. מל"ת שכה. מ"ע קסג. מל"ת שכז.
ב'	כ' באלול	פרק ז-ח. הלכות חמץ ומצה.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ב.	מ"ע קסו. מל"ת שכז. מ"ע קסז. מל"ת שכח. קצט.
ג'	כ"א באלול	פרק ב-ד.	פרק ג.	מ"ע קנו. מל"ת קצו. קצח.
ד'	כ"ב באלול	פרק ה-ז.	פרק ד.	מל"ת ר. רא. מ"ע קנח.
ה'	כ"ג באלול	פרק ח. נוסח ההגדה. הלכות שופר וסוכה ולולב.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ה.	מ"ע קנו. ספר משנה תורה סוף הלכות חמץ ומצה: נוסח ההגדה. מ"ע קע.
ו'	כ"ד באלול	פרק ג-ה.	פרק ו.	מ"ע קסח.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר** ד' 72 לפני הזריחה	זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	צוות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
ו', י"ז באלול	4:07	5:22	6:19	9:26	12:41	1:13	7:07.8	7:33
ש"ק, י"ח באלול	4:08	5:23	6:19	9:26	12:41	1:13	7:06.6	7:32
א', י"ט באלול	4:09	5:24	6:20	9:26	12:41	1:13	7:05.4	7:30
ב', כ' באלול	4:10	5:24	6:20	9:26	12:40	1:12	7:04.1	7:29
ג', כ"א באלול	4:11	5:25	6:21	9:26	12:40	1:12	7:02.8	7:28
ד', כ"ב באלול	4:12	5:26	6:21	9:27	12:40	1:11	7:01.6	7:26
ה', כ"ג באלול	4:13	5:26	6:22	9:27	12:39	1:11	7:00.3	7:25
ו', כ"ד באלול	4:14	5:27	6:23	9:27	12:39	1:11	6:59.0	7:24

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.

*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטיו" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים	תל-אביב	חיפה	באר-שבע
כי-תבוא	6:29	6:45	7:44	6:47
ניצבים-וילך	6:20	6:35	7:34	6:38

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מז"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרנוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

יהודי הולך לכל מקום במסירות נפש כדי לפרסם אלוקות

בשבת קודש ח"י אלול תרנ"ב שמע כ"ק אדמו"ר הרש"ב שבע תורות

מפי הבעש"ט בגן-עדן - שנים רבות לאחר הסתלקותו • יהודי לא הולך אלא מוליכים אותו - אל המקום אשר יבחר ה' - כדי לגלות שם

אלוקות • דברי הבעל שם טוב מכוונים לכל הלומדים ואלו שילמדו את

תורתו, עד סוף כל הדורות • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

שבת - על הפסוק "והיה כי תבוא אל הארץ גוי", ופירש ארץ לשון מרוצה, כי בתיבת ארץ יש ב' פירושים, כדאיתא במדרש² למה נקרא שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה, וארץ לשון מרוצה,³ "והיה כי תבוא אל הארץ" - אָז דו וועסט צוקומען צו דעם רצון ומרוצה [=כאשר תגיע אל הרצון והמרוצה] - "אשר ה' אלוךך נותן לך נחלה וירשתה" - וואָס דאָס איז אַ מתנה מלמעלה בירושה⁴ [=שווהי מתנה מלמעלה בירושה] בכל אחד מישראל, דאָרף זיין די עבודה אין דעם [=צריכה להיות העבודה בכך] - "וישבת בה" - דאָס זאָל זיין בהתיישבות [=להביא זאת להתיישבות] - "ולקחת גו' ושמת בטנא" - מלביש זיין די אורות אין כלים [=להלביש את האורות בכלים] - "והלכת אל המקום" - הוא עניין השגחה פרטית - "אשר יבחר

א. כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר פעם בהתוועדות של שמחת-תורה! אודות מה שאירע בח"י אלול שנת תרנ"ב - שחל ביום השבת-קודש, כבקביעות שנה זו - שאביו כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע עסק אז בעניין מסויים, ואמר, שכיוון שהקב"ה לא נשאר בעל-חוב, הנה בגלל ההתעסקות בעניין הנ"ל, שילם לו אביו, אדמו"ר מהר"ש, בשבת ח"י אלול, באומרו אליו: בוא נלך לשמוע תורה מהבעל-שם טוב [מאורע זה אירע תשע שנים לאחר הסתלקות אדמו"ר מהר"ש בשנת תרמ"ג, וריבוי שנים לאחרי הסתלקות הבעש"ט], ולקחו עמו להיכל הבעש"ט, ושמע מהבעש"ט באותה שבת-קודש שבע תורות. כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר בפרטיות אודות זמני אמירת שבעת התורות, מי היו המסוכים בעת אמירת שבעת התורות, וכללות ציור הדברים (ווי ס'האָט אויסגעקוקט), וגם חזר על שבעת התורות - לא לשונם, אלא תוכנם.

ב. תורת הבעש"ט הראשונה - היתה אחר קבלת

1) שיחת ליל שמע"צ תרצ"ז (סה"ש תרצ"ז ע' 189 ואילך).
וראה גם כש"ט (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סתי"ט ואילך.
וש"נ. וראה גם שיחת ח"י אלול דאשתקד ס"ב ואילך (תורת מנחם - התוועדות ח"י ס"ע 170 ואילך).

פרקי-אבות - פרקים ג'ד. צ"ע אם יש לומר את המשניות 'כל ישראל' (שלפני הפרק) ו'רבי חנניה' (שבסופו) - לכל פרק בנפרד (וראה בסוף ההערה)¹⁷.

17) לראשונה מצאנו את הנושא בישיבת ש"פ תצא תשמ"א (הנחה בלה"ק סכ"א), שם הביא הרבי **ראיה מהנהוג בזה:** "מאחר שבשבת זו לומדים שני פרקים בהמשך אחד, ובאופן שאמירת משנת 'כל ישראל' (קודם הלימוד) ומשנת 'רבי חנניא בן עקשיא' (לאחרי הלימוד) היא רק פעם אחת, על שני הפרקים כאחד [משנת 'כל ישראל' - קודם התחלת פרק ראשון, ומשנת 'רבי חנניא בן עקשיא' - לאחרי סיום פרק שני] - מובן, שישנו קשר ושייכות בין שני הפרקים, ועד שלומדים אותם בהמשך אחד".

לאחר מכן, במשך השנים, דן בזה הרבי פעמים רבות, ודרש לחקור ולברר זאת, **ללא מסקנה סופית** (התוועדות 'תשמ"ה ח"ה עמ' 2887 ואילך, 'התוועדות' תשמ"ז ח"ד עמ' 352 ואילך). ב'התוועדות' תשמ"ז ח"ד עמ' 444 מחלק, שבכלל אין לומר את המשניות בין הפרקים כמו שאין מפסיקין בין שתי פרשיות מחוברות בקריאת התורה, וצריך לאומרן רק בין הפרקים ה"ו כדי להפריד בין משנה וברייתא [וכאופן זה כתבו בסידורי 'תהילת ה' החדשים, אם-כי לא ציינו לשיחה זו, ואדרבה בספ"ה ציינו לשיחת תשמ"ז שבקטע הבא, שלפיה יש לומר משניות אלה פעמיים גם בשאר הפרקים!]

אמנם לאחר מכן, ב'התוועדות' תשמ"ז ח"ד עמ' 400, לאחר שמביא ראיה לנושא זה מקורבנות מוסף דסכות ודוחה אותה, מסביר שמצד תוכן מרז"ל אלו והסיבה לאמירתם מספיק לאומרם פעם אחת, ומאידך מביא ראיה להיפך מכך שצריך להפריד בין פרק ה' שהוא משנה לפרק ו' שהוא ברייתא (כמודגש בתחילתו "שנו חכמים בלשון המשנה"), ואמירה זו היא "העצה הכי פשוטה" לעשות כן. ומסיים: "ומוזה יש ללמוד גם בנוגע לפרק שלישי ופרק רביעי (אף ששניהם משנה ולא ברייתא) - כי, נוסף להטעם שאין לחלק באופן האמירה דפרק חמישי ושישי לשלישי ורביעי, יש צורך להדגיש את החילוק שבין פרק שלישי לפרק רביעי, שהרי גם בחלוקה לשני פרקים יש נפקא-מינה לדינא, עכ"ל [וכך נקטנו בלוח זה עד גיליון תכב ועד בכלל].

מאידך, ברור שהרבי לא התייחס לשיחה זו כ"משנה אחרונה", שהרי לאחר-מכן ב'התוועדות' תשמ"ט ח"ד עמ' 279 הביא את שני הצדדים **בשווה**, ויתרה מזו - בספר-השיחות תש"נ (מוגה) ח"ב עמ' 681 הערה 104 מביא **רק** את ה**סברא** לומר פ"א, וכן בספר-השיחות תנש"א (מוגה) ח"ב עמ' 797 הערה 15 מביא **רק סברא** זו, אך מוסיף "וצ"ע וביורו בזה", וכלל לא צויין בשיחות הללו להתוועדות תשמ"ז הנ"ל.

ולכאורה, כיוון שבשיחות המוגהות אין ה**כרעה** בזה, ובבלתי-מוגהות יש הכרעות לכאן ולכאן, צריך להישאר במצב המקורי שאותו תיאר הרבי בשנת תשמ"א - לומר זאת תמיד רק פעם אחת, ובפרט שכך נוטים הדברים משה"ש תש"נ ותנש"ה הנ"ל. וה' יציגנו משגיאות.

"פעם נכנס אחד באמצע התוועדות של כ"ק מו"ח אדמו"ר ביום הש"ק ח"י אלול¹¹, ואמר: 'גוט שבת', וענה כ"ק מו"ח אדמו"ר בכת-שחוק: 'גוט יום טוב'. (וסיים הרבי:) כיוון ששבת 'מינה מתברכין כולהו יומין' ויום-טוב עניינו 'מועדים לשמחה' - הנה יהי רצון שתומשך השמחה גם על הימים שלאחרי-זה, על כל השנה כולה, 'לקרושה ולמנוחה, לששון ולשמחה'¹². 'גוט יום טוב!', כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה, ויתן ה' יתברך טוב גשמי ורוחני בטוב הנראה והנגלה".

שחרית: מנהג הקוראים בתורה להגביה את קולם בפסוק 'השקפה' שבסיום 'שני'¹³.

לעליית 'שישי' עולה הבעל-קורא, ומעצמו - בלא קריאה בשמו - ומברך לפניה ולאחריה¹⁴. לאחר מכן מברכים אותו בשמו כרגיל¹⁵.

מנהג הקוראים להנמיך את קולם (אך באופן שהציבור ישמע) בקריאת התוכחה, וחוזרים ומגביהים קולם ב"אלה דברי הברית" סיום 'שישי'¹⁶.

תשי"ג ח"ג (ט) עמ' 173.

11) אולי היה זה באחת השנים (ה'ש"ת או תש"ב) כשחל ח"י אלול בש"ק, שבשתי-הן התוועד כ"ק אדמו"ר מהור"י"צ נ"ע (בספר-השיחות תש"ו לא מופיעה שיחה בשבת ח"י אלול).
12) נוסח ברכת ההפטרה **ביום-טוב** שחל בש"ק.
13) לוח כולל-חב"ד.
14) היסוד ח"י אלול. ספר-המנהגים עמ' 31. לוח כולל-חב"ד.
15) ראה שערי-אפרים שער ז' סעיף כג, 'אוצר מנהגי חב"ד' אלול-תשרי, עמ' יט, וש"נ.

16) לפי המורגל בהרבה ממנייני אנ"ש לברך כל עולה לתורה ב'מי שברך' (הרבי כתב על זה: "כי כמדומני בליובאוויטש לא נהגו כן" - אנ"ק כרך ב עמ' שכו. ומכך משמע, ששילת האמירה היתה לא רק כדי שלא לבטל מזמנו של הרבי. וראה בזה בהתקשרות גיליון תקי"ב, ב'לוח השבוע' הערה 2). אגב, בהמשך הדברים שם כתב הרבי: "נוסח... היותר מדויק שראיתי, הוא בסידור תורה-אור", וגם שם, לפחות בדפוס שלפניי, ד"צ ברוקלין תשמ"ז, יש לתקן "בעבור שעלה **לתורה** לכבוד...", כבמחזור-השלם. וכן תוקן לאחרונה בסידורי 'תהילת ה' של הוצאת קה"ת בארה"ק (תש"ס ואילך).

16) כנה"ג בהגהת ב"י ס"י תכח, הובא במ"א ס"ק ח, לענין משנת-תורה במיוחד. פ"ח שם ס"ק ז. אם כי בשער-הכוננות ובפ"ח הובא שהאר"י עלה וקרא את התוכחה בפיו ובקול רם כמנהג חכמי ספרד (ואולי ס"ל לרבותינו שהנהגה זו שלו אינה **הוראה לרבים** ולדורות, וע"ז לשון אדמו"ר האמצעי "כשאבא קורא, אין נשמעות קולות", היסוד, יז אלול). וראה שו"ת מנחת-אלעזר ח"א ס"י סו ד"ה ובפרט - ס' 'בין פסח לשבעות' פ"ד, סעיפים נא-נה, וש"נ.

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת תבוא

ח"י באלול

עד שנת תשל"א היה הרבי מתוועד בח"י אלול כשהיה חל ביום השבת, ומשנת תשל"א ואילך התוועד ביום זה בכל שנה ושנה. בהתוועדויות אלו היה הרבי אומר שיחות ומאמר דא"ח⁵.

במניין שהתפלל בו הרבי (אם לא היה חתן וכיו"ב), היו אמרים תחנון ביום זה⁶ (וראה בהערה).

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב וכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ - נ"ע - היו אמרים 'גוט יום טוב!' בח"י אלול⁷. פעם סיים הרבי את שיחת ח"י אלול: "כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר פעם⁸ בח"י אלול: 'גוט יום טוב!' (חג שמחה) ואמר בעצמו: 'גוט יום טוב!'. ופעם אחרת, בסיום ההתוועדות בשבת קודש ח"י אלול, סיפר הרבי¹⁰:

(5) 'אוצר מנהגי חב"ד', אלול-תשרי, עמ' כא.

(6) בשנת תשמ"ט נשאל הרבי בדבר אמירת תחנון בח"י אלול, והשיב בכתב: "בענייני התלויים ברגש - אין לשאול, כיוון שזו הוכחה שאין רגש" ('אוצר מנהגי חב"ד' שם עמ' כב. והעיר שם, שכמובן אין הכוונה לרגש מוטעה שנוצר רק בעקבות קריאת המענה האמור).

והנה כ"ק אדמו"ר מהורש"ב הורה לכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ שלא לומר תחנון ביום זה (ספר-השיחות תש"ג עמ' 140. בתרגום ללה"ק עמ' קמד), אבל זו מפורש "הוראה ליחיד" ולא לרבים. וראה אודות ההנהגה בפועל אצל הרבי ב'אוצר מנהגי חב"ד' שם. בדבר המסופר שם, שפעמים רבות הכה הרבי ב'סלח לנו', אף שהיה חתן ובשל כך לא אמרו תחנון (וי"א שאף אמר 'צדקתך' בשבת ח"י אלול למרות שהיה אז חתן), י"א שהרבי לא מנע אמירת תחנון כיוון שלא רצה לקבוע לרבים מנהג בזה מצינו, בדרך 'מלמעלה למטה', אלא שהדברים יבואו מתוך הרגש של הציבור, כלשון המענה. וע"ע (ראה 'התקשרות' גיליון תמא עמ' 15 ואילך).

(7) ספר-המנהגים עמ' 102.

(8) בשנים תש"ב, תש"ג, תש"ה (נסמן בהתוועדויות' שבהערה הבאה).

(9) 'תורת-מנחם - התוועדויות' תשי"ב ח"ג (ו) עמ' 173. ולהעיר מסה"ש תש"ג עמ' 142 שאמר ע"ז כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ "חייב אדם לומר בלשון רבו".

(10) ש"פ תבוא, ח"י אלול תשי"ג ('תורת-מנחם - התוועדויות')

מעט אשר נפרסם² אשר יום השמונה-עשר בחודש אלול הוא יום-ההולדת של הבעש"ט [בשנת נח"ת] ושל רבנו הזקן [בשנת קה"ת] - נהגו בכמה מקומות ובפרט בבתי-כנסיות חב"ד לעשות אותו יום התוועדות, בסיפורי מעשי צדיקים, חיזוק בדרכי החסידים בכלל ואהבת-ישראל בפרט, וקבלת החלטות בקביעות עיתים ללימוד התורה - הנגלה והנסתר³.

החשוב-צדק הוא במיוחד ב"י ימים אחרונים של חודש אלול, מח"י אלול עד סוף החודש, שכל יום מה"י ימים הוא כנגד חודש אחד מ"י"ב חודשי השנה, יום לחודש יום לחודש ("ח"י אלול - כנגד חודש תשרי, י"ט אלול - כנגד חודש מרחשוון, וכו')⁴.

(1) "כך נקראת בכל החומשים שראיתי (ולא 'כי תבוא'), ועד לדרושי רבותינו נשיאינו דפרשה זו בהתחלתם" (לקוטי-שיחות, כרך ט, עמ' 611 בהערה למכתב כללי. ושם עמ' 244 בהערה 8: "כה בטאור"ח ס"ו ס"ס תכח. וברמב"ם "סדר תפילות" - "והיה כי תבוא" ואכ"מ". כ"ז מופיע גם להלן כרך כד עמ' 641. וזאת למודעי, שלא ניתן לומר שהכוונה כאן ברמב"ם (רק) להתחלת הפרשה ולא לשמה, כי זאת כבר כתב הרבי כהסבר על השינוי בשמות הפרשיות המופיעות בהל' תפילה ר"פ יג, מול 'סדר תפלות' שבו כן מציין הרמב"ם את שם הפרשה - ראה בלקוטי שיחות כרך ה' עמ' 57 בשוה"ג הראשון להערה 1).

(2) ובמקום אחר כתב הרבי: "שנים רבות היה ענין ח"י אלול וענין ג' דסליחות בהעלם, ועכשיו ניתנה רשות לגלות" (אג"ק ח"א עמ' תלב). לכאורה החל הפרסום לפרטי העניינים בזה החל (משירת) ח"י אלול הישית, אף שהתאריך היה ידוע הרבה לפניכן (אם לא מאז ומקדם) לא רק לרבנותו נשיאינו שלפניו, שאצלם היה יום זה "יום הילולא פנימית בסוד אתכסיא", כאמור בס' המנהגים עמ' 101 מרשימת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, אלא גם לחסידים, ולא רק לחסידי חב"ד (כדאיתא בלקוטי דיבורים ח"א עמ' 64 ובכ"מ). וע"ע.

(3) ספר-השיחות תש"ג עמ' 177, 179. ספר-השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 634 הערה 8.

(4) לקוטי-שיחות, כרך כד, עמ' 518.

נוכחים הנשמות של כל תלמידי הבעש"ט ותלמידי תלמידיהם, כל הלומדים תורת החסידות, וכל אלה שילמדו תורת החסידות עד סוף כל הדורות, "את אשר ישנו פה גו' ואת אשר איננו פה", שכולם היו נוכחים במעמד אמירת שתי תורות הנ"ל.

ד. אמנם, אף שכל החסידים עד סוף כל הדורות שמעו תורות אלו, מכל מקום, כיוון שישנם עניינים המעלימים ומסתירים כו', לכן לא זוכרים המעמד

במעמד אמירת התורות על-ידי הבעש"ט בח"י אלול

היו נוכחות הנשמות של כל תלמידי הבעש"ט, וכל

מי שילמדו את תורת החסידות עד סוף כל הדורות

של שמיעת התורות המבעש"ט. ועל דרך מאמר רז"ל⁸ "הוולד כו' במעי אמו כו' מלמדיו אותו כל התורה כולה כו' כיוון שבא לאוויר העולם בא מלאך וסטרו על-פיו ומשכחו כו'".

והעצה לזה - עבודת התשובה שבחודש אלול,

כי, עבודת התשובה ענינה השבת הנפש לשרשה ומקורה⁹, שעל-ידי זה מתבטלים העניינים המעלימים ומסתירים על האמת,

ועל דרך פסק-דין הרמב"ם¹⁰ בענין "כופין אותו עד שיאמר רוצה אני", שרצונו האמיתי של

כל אחד ואחד מישראל הוא "להיות מישראל". לעשות כל המצוות ולהתרחק מן העבירות ויצרו

הוא שתקפו וכיוון שהוכה עד שתשש יצרו ואמר רוצה אני. . . (הרי זה) לרצונו", כיוון שמתגלה רצונו האמיתי -

ואז יכולים "לשמוע" מחדש התורות שאמר (ואומר) מורנו הבעש"ט.

[כ"ק אדמו"ר ציזה לנגן ניגון הבעש"ט-ש"טוב (ג' תנועות, של הבעש"ט המגיד ואדמו"ר הזקן), ואחר כך המשך:]

(8) נדה ל, ב.

(9) ראה לקו"ת ר"פ האזינו, ובכ"מ.

(10) הל' גירושין ספ"ב.

ה' אלקיך" - אַז אַ איד גייט אין אַן אָרט, איז דאָס ניט וואָס ער גייט נאָר מי פירט עס, די השגחה העליונה. איז אַז ער קומט אין אַן אָרט איז די כוונה [=כאשר יהודי הולך למקום, אין זה שהוא הולך, אלא מוליכים אותו, ההשגחה העליונה. וכאשר הוא מגיע למקום, הכוונה היא] - "לשכן שמו שם" - לפרסם אלקות בעולם.

התורה השנייה היתה אחר תפלת ערבית. אמר עוד הפעם התורה הקודמת והוסיף: "והיה כי תבוא"

- בכדי אויף צוקומען צו דעם רצון וואָס איז במתנה באַ יעדערן [=בכדי להגיע לרצון שיטנו במתנה אצל כל אחד], הוא על-ידי - "לשכן שמו שם" - מוסר נפש זיין זיך [=למסור את נפשו] לפרסם אלקותו בעולם.

ג. כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר אז, ששאר התורות אמר הבעש"ט במעמד יחיד סגולה ונשיא-ישראל, אבל שתי התורות הראשונות נאמרו "בהקהל", ופירש הכוונה - במעמד תלמידי הבעש"ט ותלמידי תלמידיהם.

והנה, בפירוש "תלמידי הבעש"ט ותלמידי תלמידיהם" נכללים כל אלה שלומדים תורת הבעש"ט עד סוף כל הדורות, והיינו, שכל אלו שלמדו תורתו, לומדים תורתו וילמדו תורתו מכאן ולהבא - שמעו שתי התורות הנ"ל.

כשם שבמתן-תורה במעמד הר סיני היו נוכחים כל בני-ישראל, "את אשר ישנו פה גו' ואת אשר איננו פה"⁶, כל נשמות בני-ישראל עד סוף כל הדורות (כדאיתא בפרקי-דרבי-אליעזר⁷), כך גם במעמד אמירת התורות על-ידי הבעש"ט בח"י אלול היו

(6) נצבים כט, יד.

(7) פרק מא.

במקרה מתפלל אדם בנוסח אחר לפני העמוד, הרי אף-על-פי שישנם רבים שאינם מרוצים מזה מצד הדין, ככל זאת, מפני השלום משתיקים זאת, אבל בקביעות מוכרח להיות [הנוסח -] נוסח ליובאוויטש, ובפרט³ שעל-פי דין ניתן להחליף מנוסח אשכנז לנוסח ספרד ולנוסח האר"י, אבל לא להיפך⁴.
וצריך עיון מהוראות הרבי במקרים הפוכים, כמובא בהערות. וה' יאיר עינינו.

מתי מברכים על עטיפת הטלית?

בלוח 'היום יום', ה' אלול, כתוב שבהתעטפות בטלית בורקים את הציציות [של הטלית גדול], "אחר-כך לוקחים הטלית מן הכתף, פושטים אותו, מנשקים שפת הטלית, מחזיר אותו מכנגד פניו לאחוריו ומתחיל ברכת 'להתעטף בציצית'. סיום הברכה סמוך לכריכת ב' כנפות ימין סיבב צווארו לאחוריו בצד שמאל". וכן נעתק בספר המנהגים עמ' 3.

הוראה המתפרסמת לרבים ולדרות, צריך להבינה כפשוטה ממש (וכפי שדייק הרבי מדברי הרמב"ם בהקדמת ספר הי"ד "לקטן ולגדול"). ופשטות הלשון משמע, כמו שכתב הרב לוי יצחק שי' רסקין בסידורו, שאמירת הברכה (המופיעה בוא"ו החיבור להחזרת הטלית לאחוריו, דהיינו - מיד לאחר מכן) היא "עובר לעשייתן לפני התחלת כיסוי הגוף בטלית".

ואם כי ב'התקשרות' (גיליון תרנ"ט עמ' 15) הביא הרב חנוך שי' זילברשטרם מהגהות הרבי לסידור שנדפסו לאחרונה מכ"ק, שמתחילים את הברכה "באמצע העטיפה", אחר כיסוי גופו בטלית; אמנם צריך-עיון גדול איך אפשר לפרש כן בדברים שנתפרסמו בלוח 'היום יום' (לקראת שנת תש"ג) לאחר כתיבת ההגהות הללו (שנסתיימו כנראה לקראת תחילת שנת תש"ב - ראה שם במבוא עמ' 11 ובעמ' 17-18);

הרי כשהכניס הרבי הוראה זו ב'היום יום' השמיט ממנה פרט זה של זמן התחלת הברכה (ובפרט שכתב שם את זמן "סיום הברכה..."), ואילו השמיט תיבה זו היה נמנע עיקר הספק בזה), ובטח לא סמך על כך שבשנת תש"ז יתגלו ויודפסו ההגהות שלו לסידור.

לכן, לכאורה, אין ברירה אלא לומר שהיתה בזה אז 'משנה אחרונה' של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע (כדברי הרבי בנדון זה באג"ק כרך טו עמ' תלט: "כתבתי בלוח 'היום יום' כמו שאמר לי כ"ק מו"ח אדמו"ר"), שהחליט שהתחלת הברכה תהיה לפני התחלת כיסוי גופו בטלית, כפשטות הלשון בהוראתו לרבים ולדרות שנדפסה ב'היום יום' ובספר המנהגים, וכנהוג בפועל.

(3) כנראה הכוונה - בין המתפללים (ולא בין הפוסקים).

(4) במענה על מקרה הפוך, מביא הרבי 'מעשה רב' בזה משו"ת חתם סופר חאו"ח סי' טו, המעיד על רבותיו מהר"ר נתן אדלר ובעל ההפלאה, שהתפללו לפני התיבה בנוסח האר"י אף שכל הציבור התפללו בנוסח אשכנז [בפרנקפורט דמיין] - אג"ק חיד"ד עמ' צא, שערי ה' ומנהג שם. ויתירה מזו באג"ק כרך י' עמ' רח שמציע לעשות זאת בפשיטות, "ובטח לפעמים רבות... הרי גם לא ירגישו בשינוי הנוסח". אלא שהורה שם [והרי זה בק"ו מהאמור באגרת שבהערה הקודמת] להיזהר ממחלוקת בזה. ואכן הוראת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע 'לחיוב' בזה ("מה שנודע לי בזה הוראה לרבים", אג"ק ח"ג עמ' תצו) היא, שגם כשי"ץ יתפלל לעצמו בנוסח, ורק בחזרת השי"ץ יאמר בנוסח שלהם. וכן הורה לו גם הרבי כמה שנים אח"כ (למען ידעו... בנים יוולדו' עמ' 115).

וזאת למרות שישנה טענה שאין זו הכנה לתפילה בתור שי"ץ, ובשו"ת נור הקודש או"ח סי"ב נשאר ע"ז בעצ"ג (ואם כי הרבי העתיקו באג"ק כרך י' הנ"ל, אי"ז "צע"ג של הרבי"ו כמו שהבין בטעות ב'התקשרות' גיליון תקל"ד עמ' 14 הערה 4).

(5) יתר על כן, מסיבה זו כתב הרבי להרה"ג הרה"ר ר' שלום ריבקיין, רב בעיר סיאטל, שבביהכ"נ שלו לא התפללו בנוסח, ש"יש להשתדל להנהיג כמה מנהגים (כמובן בדרכי נועם)" ממנהגינו בביהכ"נ - אג"ק ח"ט עמ' א, שערי ה' ומנהג שם.

(6) הרבי מציין לפס"ד זה: שו"ת: מהרש"ם חאו"ח (סי' לה) דברי חיים ח"ב חאו"ח סי' ח. ומאידיך, שהקשו ע"ז החת"ם סופר חאו"ח סי' טו, ומהר"ם שיק חאו"ח סי' מג, ותיצרו כל הקישויות בשו"ת דלהלן: בית היוצר חאו"ח (ס"ח ה) וחיו"ד [ ] מנחת אלעזר ח"א סי"א, ובקונטרס שיורי מנחה לשם, ושי"ן (שערי ה' ומנהג שם סי' מו - אג"ק כרך יא עמ' סה ורכך יט עמ' ד. ס' המנהגים עמ' 2).

זו. ויש לכאור תוכן התורה ש"והלכת אל המקום גוי לשכן שמו שם", על-ידי עניין המסירות נפש: כשם שבנוגע לכללות עניין ירידת הנשמה בגוף נאמר "על כורחך אתה חי"¹¹, כיוון שהנשמה אינה רוצה לירד למטה להתלבש בגוף, כדי שלא תצטרך להיות במעמד ומצב של "המתאבק עם מנוול כו"¹² ונפרט על-פי מה שמבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר¹³ שקודם הירידה וההתלבשות בגוף מוליכים את הנשמה דרך פתחי גן עדן וגיהנום, כדי שתדע במה המדובר כו', שמצד זה בוראי אין רצונה של הנשמה לירד ולהתלבש בגוף, וירידתה למטה להתלבש בגוף אינה אלא מצד גזירתו יתברך - כך גם אחרי ובזמן ירידתה בגוף, יש מקומות שאין הנשמה רוצה לילך לשם.

לשם מה - טוען הוא - צריך אני לילך למקום ההוא, בה בשעה שלא תהיה תועלת מזה לא לי ולא לעולם, וגם לא להקב"ה ופמליא של מעלה. - בשלמא על תועלת גשמית מוכן הנני לוותר, אבל אין בזה תועלת לא בגשמיות ולא ברוחניות, לא בשבילי ולא בשביל העולם, ואם כן מוטב לי להיות "במקום תורה" - כדברי ר' יוסי בן קיסמא: "אם אתה נותן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם איני דר אלא במקום תורה"¹⁴.

ועל זה אומר הבעש"ט: "והלכת", שצריך לילך במסירת נפש. והיינו, שגם כאשר אינך מביין את הדבר בשכל,

- כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר בהתוועדות הנ"ל שבאותיות תורת החסידות הרי זה נקרא "חב"ד" -

אף-על-פיי-כן, צריך אתה ללכת, וטעם הדבר - "אשר יבחר ה' אליך" - שכן הוא רצונו של הקב"ה.

1. ויש להוסיף בביאור הצורך וההכרח בעניין המסירות נפש:

תורת הבעש"ט הנ"ל נאמרה בגן עדן, לנשמות בלא גופים, ונשמות גבוהות, כולל וכמיוחד נשיאי

(11) אבות ספ"ד.

(12) תניא ספכ"ח.

(13) לקו"ד ח"א קעג, סע"א ואל"ך.

(14) אבות פ"ז מ"ט.

החסידות [אדמו"ר מהר"ש ואדמו"ר נ"ע, ומסתמא היה גם אדמו"ר הזקן נוכח במעמד זה], ששמעו התורה מהבעש"ט עצמו, בהיותו במעמד ומצב שלאחרי ההסתלקות, שאז היתוסף אצלו העילוי של "אל עפר תשוב"¹⁵ [כידוע¹⁶ מאמר הבעש"ט שהיה יכול לעלות בסערה השמימה כאלהו הנביא¹⁷, אלא שרצה להגיע לעילוי יותר גדול שנעשה על-ידי "אל עפר תשוב", ונעשה במעמד ומצב ש"אשתכח בכולהו עלמין יתיר מבחיהו"¹⁸].

ולכאורה, כאשר הבעש"ט, בהיותו בתכלית העילוי, אמר תורה לנשמות בגן-עדן, שצריך להיות "והלכת אל המקום" - הרי זה צריך להיות הרצון והתשוקה שלהם. ואם כן, למה הוצרך הבעש"ט לדרוש מהם עניין של מסירת נפש?

אך העניין הוא - שכאשר מדובר אודות עניין שקשור עם ירידה, ולא עניין של "גילויים", יש צורך במסירות נפש.

והגע עצמך:

אם נשמות בגן עדן ששומעים מהבעש"ט עצמו שצריך להיות "והלכת אל המקום", אין הדבר נקלט בשכלם, וזקוקים למסירות נפש - כיצד יובן הדבר לנשמה שירדה למטה והתלבשה בגוף חומרי, שמצד זה נמצאת היא במעמד ומצב שצריכה תיקון¹⁹, ומהו הפלא שכאשר הנשמה היא למטה בהתלבשות בגוף, אינה מבינה את התועלת שבעניין "והלכת אל המקום".

ועל דרך זה בנוגע לעניין "לשכן שמו שם" - שזוהי הכוונה ב"והלכת אל המקום" - שאין לו ידיעה כלל מהו עניין שמו יתברך,

- כשם שבנוגע לעניין הדעת מבאר הרמב"ם ש"הוא ודעתו אחד"²⁰, ולכן, "כשם שאין כוח באדם להשיג למצוא אמיתת הבורא... כך אין כוח באדם

(15) בראשית ג, יט.

(16) סה"ש תורת שלום ע' 46. לקו"ד ח"א צ, ב.

(17) מלכים"ב ב,א.

(18) זח"ג ע"א, ב. הובא ונת' בתניא אגה"ק ביאור לסו"ך.

(19) דמ"ש שהנשמה עצמה אינה צריכה תיקון כלל (תניא פל"ז (מח) ב) - מע"ש שער כ"ו פ"א) - הרי זה בנוגע לנשמה מצד עצמה, משא"כ לאחר ירידתה למטה, שלאח"ז שולחים אותה למטה עוד פעם בשביל ענין של תיקון כו' (וראה גם לעיל ע' 71).

(20) הל' יסודי התורה פ"ב ה"י. הל' תשובה ספ"ה.

הכוונות ב'הלל הגדול' / נוסח הש"ץ בבית כנסת חב"ד / זמן ברכת הטלית

הכוונות הנדפסות ב'הודו' ('הלל הגדול')

ב'אוצר מנהגי חב"ד, ניסן-איר-סיוון' ריש עמ' קצט (סוף אות קע) מסופר על 'שיחה' מהרבי בעניין הכוונות הנדפסות בסידורי והגדות חב"ד ב'הודו' זה (מפסוק א עד י - אות יו"ד, מפסוק יא עד טו - אות ה"א וכו'), שהכוונות הללו הן "לא דווקא" ואולי הן היו (מקורם) בסידור שהגיה אדמו"ר הזקן, אבל אין זו הוראה לרבים.

לא מצאתי את השיחה, אבל הדברים נכתבו כספק במכתב אישי של הרבי להרב א"א אקסלרוד (אגרות-קודש ב, קכד). כלל נקוט בידינו להלכה ש"אין ספק מוציא מידי ודאי" (ומה גם - הוראה הנדפסת לרבים), של דברי הרבי בהגדה-של-פסח שלו, שצריך לכוון זאת, כי זו הוראת אדמו"ר הזקן. ואגב, שם מביא הרבי ששמע מספרים (ס' בפתח) על דבר זה "בהנוגע לניקוד השמות בשמונה-עשרה" - וצריך ביאור, הרי אדמו"ר ה'צמח-צדק' התרעם על הדפסת ניקוד השמות הללו, כי שינו בזה ממה שכתב אדמו"ר הזקן (שער הכולל פ"ו ס"ט), וכאן - היה צריך אדמו"ר הזקן בעצמו להתרעם בשעתו, ולא שמענו כיוצא-בזה (או לפחות הערה מרבותינו שיש להסתפק בזה על-דרך תרעומת הצמח-צדק האמורה. ואדרבה בסידור תורה אור הדפיס זאת ללא הערה כלשהי).

ש"ץ המתפלל בנוסח אשכנז בביכ"נ חב"ד

במענה לשאלה אודות בית-כנסת חב"ד בשיקגו, שכנראה נחלש בשעתו, כתב הרבי:
"בנוגע לפגישה עם מנהיגי בית הכנסת נוסח אשכנז אודות התאחדות, ועד כמה אפשר להרחיק לכת בנוגע לנוסח - מובן מאליו, שאת זה חייבים לשמור, כי תפילה היא המטרה העיקרית של בית-התפילה.
וכמו בכל בית-כנסת חסידי, כאשר אדם מתפלל כרצונו בנוסח שלו ביחידות, הרי זה עניין פרטי, ואם

1) לעסקן הר"ר יעקב כ"ץ. המקור באידיש - אג"ק ח"ט"ו עמ' שנו, ובלה"ק "אג"ק - מתורגמות ח"ב עמ' 404. נעתק כאן בתיקונים קלים.

2) לגבי יחיד במקרה הפוך (המתפלל בנוסח האר"י בביכ"נ אשכנז) כתב הרבי ש"אין בזה חשש כלל וכלל [כמובן באם יחיד זה אינו עובר לפני התיבה בתור שליח הציבור (מוסגר זה ותוכנו - של הרבי)], אלא שע"פ הני"ל [השוואת שם תיארה חיכוכים בנושא עם סביבתה] יש לעשות זה בדרכי נועם ומבלי הדגשה". ומציין לזה לפסקי דינים להצמח-צדק חאו"ח סי' רלו, ומסיים "וידוע שכן היתה הנהגת בעל הפלאה...". - אג"ק ח"ט עמ' ד (ועמ' א), שערי הל' ומנהג או"ח ח"א סי' מז. בס' פאת השלחן (הל' א"י ס"ד) אסר בזה, אבל בשו"ת משיב דבר (ח"א סי' יז) נחלק עליו והתיר. וכ"כ בשו"ת אגרות משה או"ח ח"ד סי' לילד שבדברים שבלחש ינהגו כמנהגם אף שאינו כנוסח הציבור.

"המקום אשר אזכיר את שמי" - קאי על שם המפורש שניתן רשות להזכירו רק בבית המקדש²⁶, שכן, בדרך כלל שמו של הקב"ה הוא באופן ש"לא כשאני נכתב אני נקרא, נכתב אני כיו"ד ה"א, ונקרא אני באל"ף דל"ת", ורק לעולם הבא יהיה "כולו כאחד"²⁷, וכמו כן בבית המקדש, ששם ניתן רשות להזכיר שם המפורש (והיינו, ששמו יתברך נמצא אמנם בכל העולם, אבל התגלותו היא בבית המקדש דווקא).

וזהו גם שייכות תורת הבעש"ט הנ"ל לעניין הביכורים (שאודותם מדובר בפסוק הנ"ל) - שהרי מצות ביכורים היא בבית המקדש דווקא²⁸ (לא בנוב וגבעון, אלא בשילה ובבית עולמים²⁹), ומזה מובן גם בנוגע למה שכתוב בעניין זה "לשכן שמו שם", שקאי על השם שהיו מזכירים בבית המקדש.

ועל זה נאמר "לשכן שמו שם" - ששמו יתברך שהיו מזכירים בבית המקדש, הרי הוא משכן גם שם (במקום שהלך אליו במסירת נפש), וסוף-סוף בא הדבר בגילוי, שגם הוא רואה בעיני בשר איך שנשלמת הכוונה של "לשכן שמו שם".

ועוד זאת, שעניין "לשכן שמו שם" נמשך ופועל גם בעניינים גשמיים, וכמו בביכורים שהם "מראשית כל פרי האדמה"³⁰, פירות מובחרים שבאים מהשדות והכרמים המובחרים³⁰, והיינו, שהמשכת שמו יתברך באה בגילוי באופן שרואים את כל הטוב גם בעיני בשר.

וכל זה נעשה על-ידי המסירות נפש של "והלכת אל המקום אשר יבחר ה'",
שעל-ידי זה נעשה "הוי' אלקיך", היינו, ש"הוי'" שלמעלה מהשתלשלות, נעשה "אלקיך", כחך וחיותך³¹, בפועל ובגילוי.

(קטעים מהתעודות שבת פרשת תבוא, ח"י אלול, ה'תשי"ג.
'תורת מנחם - הוועדועדות' התשי"ג חלק ג' (ט), עמ' 161-167)

26) פרש"י עה"פ.
27) פסחים נ, א. ושו"ב.
28) ראה ביכורים פ"ב מ"ג. שקלים פ"ח מ"ח.
29) ראה רמב"ן ע"ה. הנסמן באנציק' תלמודית ערך ביכורים ע' ש.
30) ראה ביכורים פ"א מ"ג.
31) ראה לקו"ת בלק ע"ג. ג. פינחס פ, א. ובכ"מ.

להשיג ולמצוא דעתו של בורא³¹, כן הוא גם בנוגע לשמו יתברך, שכשם שאין אנו יודעים עצמותו יתברך, כך אין אנו יודעים שמו יתברך, כיוון ש"הוא ושמו אחד" -
ואם כן, מהו הפלא שאינו מבין כיצד ביכולתו "לשכן שמו שם".

ז. ועל זה אומר הבעש"ט שיש לקיים את הציווי "והלכת אל המקום" מתוך מסירת נפש, היינו, שלא להתחשב עם השכל, אלא לילך במסירת נפש. וכיוון שכוח המסירות נפש ישנו אצל כל אחד ואחד מישראל בכל הדרות, ובפרט בזמן הגלות ובעקבתא דמשיחא, שאז מתגלה יותר כוח המסירות נפש, וכמשל הידוע²² שנקל להכניס את הרגל למים חמים יותר מאשר את הראש, כיוון שרגל הוא עניין המסירות נפש,

- אין הכוונה שכח המסירות נפש ישנו רק ברגל ולא בכל הגוף, בודאי ישנו כוח המסירות נפש בכל הגוף, אלא שברגל הרי זה מאיר בגילוי יותר - הרי בכוחו וביכולתו של כל אחד ואחד לנצל את כוח המסירות נפש כדי לקיים את ההוראה "והלכת (הליכה ברגל) אל המקום אשר יבחר ה' גוי", לילך במסירת נפש אל המקום אליו נשלח על-ידי ההשגחה העליונה, כדי "לשכן שמו שם".

ח. וכאשר הולכים מתוך מסירת נפש "אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך" - אזי פועלים "לשכן שמו שם":

גם כאשר נמצא יהודי אחד בכל העיר, או יהודי אחד בכל המדינה - הרי הוא משכן שמו יתברך שם, כמובן ממאמר חז"ל²³ "ומניין אפילו אחד (שיושב ועוסק בתורה שכינה עמו) שנאמר²⁴ בכל המקום אשר אזכיר את שמי".

ומזה מובן גם גודל העילוי ב"לשכן שמו שם" - "כמה שכתוב בכל המקום אשר אזכיר את שמי"²⁵:

21) הל' תשובה שם.
22) ראה סה"מ תרמ"ח ע' קצו ואילך. הנסמן בסה"מ מלוקט ח"ד ע' קפח.
23) אבות פ"ג מ"ו.
24) יתרו כ, כא.
25) או"ת לה"מ עה"פ (נו, רע"ג).

"כתר שם טוב עולה על גביהן"

כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו, חכמתו מותקיימת (פרק ג משנה ט)
שלושה כתרים הן, כתר תורה כתר כהונה וכתר מלכות,
וכתר שם טוב עולה על גביהן (פרק ד משנה יג)

ביאור כ"ק אדמו"ר:

על פירוש הגמרא [על הפסוק "ליהודים היתה אורה"] - "אורה זו תורה", שואלים, הלוא התורה נקראת תמיד בשם "אור", לשון זכר, ומדוע כתוב כאן "אורה", לשון נקבה?
עונה על כך אדמו"ר הזקן, ש'תורה' כאן הכוונה לתורה שבעל-פה, שהיא מקבלת מתורה שבכתב, ולכן נאמר כאן "אורה" לשון נקבה.
[.] תורה שבעל-פה היא עניין שנמסר להבנה, ולמרות זאת הגישה של יהודי גם לתורה שבעל-פה היא מתוך אמונה; לא ניתן לפסוק לפי מסקנות השכל האישי, גם כאשר יש לו ראיות רבות וחזקות - אם יש לזה סתירה מהפוסקים הראשונים והאחרונים, שפסק ההלכה שלהם התקבל בתפוצות ישראל.
[.] אפשר לטעון: הכיצד? אם היה מדובר בעניין המתורה שבכתב, זה אכן לא נמסר להבנה בשכל; אבל מכיוון שבתורה שבכתב לא נכתב דין זה במפורש, אלא זה עניין מתורה שבעל-פה, שנמסרה להבנה, והפוסקים שפסקו את הדין בדור הקודם פסקו כך לכאורה רק מפני שהיו להם ראיות שכליות, ומכיוון שהוא, בשכלו, מבין אחרת - מדוע עליו להתחשב בפסקיהם?
והמענה הוא, שהגישה של יהודי גם לתורה שבעל-פה היא באמונה וביראת-שמים. כפי שחז"ל אומרים: "כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו, חכמתו מתקיימת".
אכן, ודאי שצריך וחיוב שיהיה זה "חכמתו", שהרי זה ענינה של תורה שבעל-פה, חכמה ושכל, אך מתי "חכמתו מתקיימת", מתי יהיה לה קיום? - כאשר "יראת חטאו קודמת לחכמתו", כשהיראה באה כהקדמה לחכמה.

(ליקוטי שיחות כרך ג, עמ' 918-919, תרגום מיידיש)

"כתר שם טוב" מצד עצמו הוא עניין חיצוני, ולמטה מ"כתר תורה, כתר כהונה, וכתר מלכות", ועד כדי כך, שהתנא מונה "שלושה כתרים" (תורה, כהונה ומלכות) בלבד. ואף-על-פי-כן, בהיותו על גביהן, הרי הוא "עולה על גביהן", למעלה מג' הכתרים.

וההסברה בזה:

"כתר תורה, כתר כהונה, כתר מלכות" - עם היות שגם בהם ישנו עניין של הליכה מדרגה לדרגה (ולא באופן של עמידה בלבד), בכל-זאת מודגשת בהם בעיקר הנתינה מלמעלה, ולא כלי-כך מעלת העבודה בכוח עצמו, מה שאין כן "כתר שם טוב", שכל ענינו הוא עבודה בכוח עצמו - הרי הוא "עולה על גביהן". ומכיוון שעניין "כתר שם טוב" הוא בהדגשה יתרה אצל ה"בעל שם טוב", בעל הבית על עניין "שם טוב", וממילא גם עלייתו "על גביהן", שנעשית על-ידי העבודה בכוח עצמו, היא באופן נעלה יותר - הרי מובן גודל עלייתו של הבעל שם טוב בגן-עדן, לאחרי הירידה למטה.

(תורת מנחם - התועודיות תשמ"ח חלק ד, עמ' 321)

מלכות משיח קשורה עם הירידה לגאול כל יהודי

"אור" שניתן לנשיא-ישראל עבור ירידתם למטה

על הפסוק "קומי אורי כי בא אורך", ידועה תורת הבעש"ט - שנמסרה על-ידי כ"ק מו"ח אדמו"ר בשם אביו, כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, ששמע מהבעש"ט בגן-עדן - שאמרה לנשיא-ישראל: אתם נשיא-ישראל, שמניחים ("איר לייגט אַוועק") את תורתכם ועבודתכם בשביל טובת הרבים - מה יהיה עמכם? הנה על זה נאמר "קומי אורי כי בא אורך", שיומשך לא רק האור הכללי אלא גם האור הפרטי.

ומובן, שאף-על-פי שתורה זו נאמרה לנשיא-ישראל, מכל מקום, מזה שכ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר וחזר תורה זו בהתועדות גדולה, מוכח, שיש לזה שייכות לכל ישראל.
[.] ועל דרך זה בנוגע לנשיא-ישראל - שעל-ידי התעסקותם בטובת הרבים הרי הם עצמם מקיימים מצווה:

נשיאות - הוא עניין המלכות, שזוהי מצווה: "שום תשים עליך מלך", וכיוון שמצווה זו אינה יכולה להתקיים אלא כאשר ישנו מי שמקבל על עצמו להיות מלך, נמצא, שעל-ידי זה שהמלך מקבל על עצמו את המלוכה, הרי הוא משתתף וגורם קיום מצות מינוי מלך.
ועל-פי זה אינו מובן: מהי השאלה "אתם נשיא-ישראל כו' מה יהיה עמכם" - הרי בזה גופא מקיימים הם מצווה!?

[.] וזהו הביאור בדברי הבעש"ט "אתם נשיא-ישראל, שמניחים את תורתכם ועבודתכם בשביל טובת הרבים, מה יהיה עמכם" - כי אף-על-פי שבכך מקיימים מצווה וממלאים את הרצון העצמי, מכל מקום, בנוגע לעניין האורות וגילויים (שגם זה רצון העצמות כנ"ל) הרי זה עניין של ירידה, כי: המלך - "משכמו ומעלה גבוה מכל העם".

ובפרט מצד עניין התנשאות עצמית, בחינת המלך המרום לכדו מאו, ועל דרך זה בנשיא-ישראל, שמכיוון "שאיין על גביו אלא הוי' אלקיו", הרי הוא חד ("איין זאך") עם הקב"ה, כך שגם אצלו ישנו עניין התנשאות עצמית, שלכן צריכה להיות הנהגתו בהרחבה כו'.

ולכן כאשר המלך יורד אל העם, משכמו ולמטה - הרי זו ירידה גדולה.
ועל זה בא המענה: "קומי אורי כי בא אורך" - שיתוסף גם באורות והגילויים, וכהלשון בתורת הבעש"ט: לא רק האור הכללי, אלא גם באור הפרטי.

[.] וזהו גם כללות עניין התגלות הנשיאים וגילוי המשיח:

בביאת המשיח נאמר "היום אם בקולו תשמעו", ולכן יצטרכו לפעול את עניין "בקולו תשמעו" אצל כל אחד מישראל, אפילו אצל יהודי שנמצא בשפל המצב ביותר, וכידוע שזוהי מעלת הגאולה העתידה על הגאולות שלפני זה, שבהן לא נגאלו כל בני-ישראל, ואילו בגאולה העתידה יצאו כל בני-ישראל מהגלות, כך שעניין "בקולו תשמעו" יהיה אצל כל אחד מישראל. ומובן, שכדי לפעול העניין של "בקולו תשמעו" אצל מי שנמצא בשפל המצב ביותר, יש צורך בירידה גדולה ביותר.
ומאידך גיסא - הרי גילוי המשיח הוא תכלית העילוי, וכידוע שמשיח יהיה לא רק רב, אלא גם מלך.

(תורת מנחם - התועודיות'תש"כ חלק ב (כה), עמ' 298-302)

המלך בשדה

המאמר המפורסם "אני לדודי" של אדמו"ר הזקן, והמשל הידוע על המלך שיוצא לשדה • הרמז במיקומו של המאמר בסדר הדרושים ובמספר הדף • מדוע שינה הרבי הרי"צ והוסיף על לשון אדמו"ר הזקן במשל? • הצורך ב'הורדת' ההסבר במשל, ופסק הדין המשתמע מזה

אכן, בערב מלחמת יום־הכיפורים מסר הרבי הוראה דחופה (ליקוטי שיחות שם עמ' 263-262) בלשון זו:

לאסוף ילדים קטנים . . . ולהסבירם המשל המובא בלקוטי תורה . . . ולהסבירם גם הטעם על זה שהמלך נמצא בשדה דווקא – אף שמקומו של המלך הוא בהיכל־מלכותו – שזהו מפני שהמלך רוצה להיות יחד עם בניו, והיות וחלק מבניו הם בדרגה כזו שנמצאים בשדה, ואינם ראויים עדיין להכנס לעיר ועל־אחת־כמה־וכמה לא להיכל־מלכותו, לכן המלך יוצא לשדה להיות יחד איתם. ויתירה מזה: . . . בהיותו בשדה הוא לא במצב של צער כביכול . . . כי אם אדרבה, הוא ב"סבר פנים יפות", וב"פנים שוחקות" . . . שגם "מקבל" . . . ו"מראה" . . . וזה פועל ומשפיע בהם ש"בלכתו העירה הרי הם הולכים אחריו".

הארת חודש אלול באופן של "ראה"

מדוע נרפס המאמר בדרושי פרשת ראה? במאמר משנת תשל"ה (ספר המאמרים תשל"ה עמ' 466) מבאר הרבי את הסיבה לכך בפשטות

לפני מאתיים ועשר שנים, בשבת מברכים אלול תקנ"ז, אמר כ"ק אדמו"ר הזקן את המאמר הפותח (ב"דיבור המתחיל") "אני לדודי ודודי לי ראשי תיבות אלול". הנקודה המרכזית במאמר: המשל הידוע שהארת י"ג מידות הרחמים בחודש אלול, היא כדוגמת "המלך בשדה". המאמר נדפס בספר 'לקוטי תורה' פרשת ראה דף לב. בקשר לזה מתבטא הרבי בשנת תשמ"ו על המאמר, שהוא ה"לב של ליקוטי תורה" (בדוגמת פרק לב בתניא). ביטוי נוסף, המצביע על חשיבותו, נאמר אז על־ידי הרבי: שמאמר זה הוא "אבוהן דכל הדרושים עם התחלה זו" (תורת מנחם תשמ"ו ח"ד עמ' 250 (וראה שם עמ' 265)). בש"פ ראה תשל"ג (לקוטי שיחות ח"ד עמ' 261) הסביר הרבי כיצד משל המלך בשדה יכול להיות מובן גם על־ידי ילדים קטנים:

משל זה שייך גם לילדים קטנים שהרי גם הם שייכים להבין משל זה באם יסבירוהו להם, ולגביהם הרי ישנה מעלה גדולה ונפלאה כשהמלך נמצא בשדה . . . יותר מאשר גבי הגדולים. [משתי סיבות]: (1) כשהמלך נמצא בשדה הרי גם הקטן יכול לגשת אליו. (2) אצל קטן הנה יראתו לא תמנענו מלגשת לדבר שיקר אצלו.

הסכת ושמע ישראל, היום הזה נהיית לעם (כז,ט)

"הסכת ושמע" – רומז למצוות תקיעת שופר, "לשמוע קול שופר". "הסכת" – תקיעות דמיושב, "ושמע" – תקיעות דמעומד. (וסימנך: "הסכת ושמע" עולה תתק"א, ובכל המאה קולות יש תת"ק טרומיטין (שכן שיעור כל קול הוא תשע טרומיטין), והתקיעה האחרונה דתקיעות דמיושב היא גדולה, אם־כן צריכים לחשב טרומיט נוסף – סך הכול תתק"א). "היום הזה" – קאי על ראש־השנה, כמאמר "זה היום תחילת מעשיך". "נהיית לעם" – ככתוב (ניצבים כט) "אתם ניצבים היום . . . למען הקים אותך היום לו לעם", שכידוע קאי על ראש־השנה.

(לקוטי לוי יצחק לזוהר חלק ב, עמ' שפח)

ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך (כח,ב)

"ובאו עליך כל הברכות האלה" – היינו המשכת הברכה בעולם האצילות. "והשיגוך" – הברכה נמשכת ויורדת עד לעולם הזה. לכן אנו מבקשים בכל יום "רפאנו", "ברך עלינו", וכיוצא בזה, אף שדינו של כל אדם כבר נפסק בראש־השנה, כי בראש־השנה נמשכות הרפואה והברכה בעולם האצילות, ואדם נידון בכל יום (לפי מעשיו של אותו יום) אם ראוי הוא שירד חסד זה אליו בעולם הזה.

(אור התורה דברים עמ' תתרט)

וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך (כח,י)

רבי אליעזר הגדול אומר: אלו תפילין שבראש (מנחות לה)

"אליעזר הגדול" בגימטרייה שס"ו (366), כמניין "שם הוי"י".

(לקוטי לוי יצחק לזוהר חלק א, עמ' סח)

פרשת התוכחה

אדמו"ר הזקן היה בעל־קורא. פעם לא היה הרבי בביתו בשבת פרשת תבוא, ושמע בנו, אדמו"ר האמצעי (שהיה אז לפני הבר מצווה), את קריאת התורה מפי אחר. שמיעת הקללות שבפרשת התוכחה גרמה לנער עגמת־נפש וכאב־לב עד שהיה ספק אם יוכל לצום ביום־הכיפורים. שאלו את בנו של הרבי – הרי בכל שנה קוראים פרשה זו, ומה נשתנה השנה? ענה הנער: כשאבא קורא, לא שומעים קללות.

(היום יום יז באלול)

פרשת התוכחה

הקללות שבפרשה זו מכוונות כנגד הקליפה, ככתוב (ניצבים ל) "ונתן ה' אלוקיך את כל האלות האלה על אויביך ועל שונאיך". הכתוב מקללם שיאבדו וייכרתו לגמרי, דבר שיתקיים לעתיד לבוא, ככתוב (זכריה) (ג) "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ".

(אור התורה דברים תתרטד)

פרשת תבוא

והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלוקיך נותן לך (כוא)

כל מקום שנאמר והיה אינו אלא שמחה (ב"ר פמ"ב)

ביאת הארץ רומזת לירידת הנשמה לעולם הזה, שהיא ירידה גדולה, מאיגרא רמא לבירא עמיקתא. ובכל זאת נאמר עליה לשון שמחה, שכן זה רצון הקב"ה, "אשר ה' אלוקיך נותן לך", ואס"כ ברור שירידה זו צורך עלייה היא.

(לקוטי שיחות כרך ט, עמ' 357)

ולקחת מראשית כל פרי האדמה (כוב)

פירות ביכורים לא הוקרבו על-גבי המזבח אלא ניתנו לכהן לאכילה. ללמדך: תפקידו של האדם אינו לבטל את הגשמיות, אלא להחדיר לתוכה קדושה, כפי שהיא בגשמיותה. זהו שנאמר "מראשית" (ולא כל ראשית, רש"י), פירושו: על האדם להשאיר לעצמו פירות בכלל, וגם פירות מובהרים ("ראשית"); אלא שצריך להחדיר בהם קדושה, שיהיה ניכר שמפירות אלו לקחו ביכורים.

(לקוטי שיחות כרך ט, עמ' 358)

השקיפה ממועון קדשך . . וברך את עמך את ישראל (כוטו)

כמה גדול כוחו של עושי מצווה, שכל השקפה שבתורה ארורה, וזה בלשון ברכה. אמר רבי יוסי בר חנינא: ולא עוד, אלא שכתוב בו היום הזה (ירושלמי מעשר שני פ"ה)

רבי יוסי בר חנינא מוסיף על דברי התנא קמא, שאין הדבר כן במצוות ביכורים בלבד, אלא כן הוא בכל זמן ובכל מקום: קיום המצוות הופך את הקללה לברכה.

(ספר המאמרים ת"ש עמ' 155)

את ה' האמרת (כוזי)

לשון הפרשה והבדלה . . לשון תפארת, כמו יתאמרו כל פועלי אוון (רש"י)

לשון הפרשה והבדלה - מצד עצם מציאותו וטבעו אין יהודי שייך כלל לרע, הוא מובדל ומופרש מכל עניין של חטא ועוון.

לשון תפארת - גם אם חטא ופגם ועבר את הדרך, בכוחו לשוב בתשובה ולהפוך את החטא עצמו לתפארת ושבה, שהזדונוגת יהפכו לזכיות. וכנרמז בפסוק שרש"י מביא: "יתאמרו כל פועלי אוון".

(לקוטי שיחות כרך ט, עמ' 173)

- בגלל הקביעות בזמן: "השייכות (בין אני לדודי וגו' לפרשת ראה) מובנת בפשטות, שהרי שבת פרשת ראה חלה בראש-חודש או בשבת מברכים אלול".

אמנם, אחת-עשרה שנים לאחר מכן, במאמר משנת תשמ"ו (תורת מנחם התוועדויות תשמ"ו כרך ד' עמ' 332 ואילך), מתייחס הרבי בהרחבה לשאלה, ונותן הסבר נרחב:

בכללות דרושי חודש אלול בליקוטי תורה, שנסדר ונדפס עליידי כ"ק אדמו"ר הצמח-צדק, מצינו דבר פלא, שבדרושים אלה אין כותרת בפני עצמה "דרושים לאלול", ונכללו בהדרושים לפרשת ראה. וצריך ביאור הקשר דדרושי אלול עם פרשת ראה . . ויש לומר הביאור בכל זה . . אשר העבודה דחודש אלול היא כמשל המלך בשדה . . ויש-לומר שזהו גם הקשר עם פרשת ראה, דענין הראייה, הארת י"ג מידות הרחמים הוא שיהיה פנים בפנים, פנימיות רצונו יתברך לישראל ופנימיות רצון ישראל אליו יתברך.. וכמו שנאמר ראה אנכי נותן לפניכם, בחינת פנים בפנים.

אגב, ביאור נרחב זה מבואר בקצרה במאמר דיבור-המתחיל "את הוי' האמרת" תשל"א (ספר המאמרים תשל"א עמ' 538): "ובפרט על-פי ביאור רבינו הזקן בליקוטי תורה פרשת ראה (ויש לומר רמז בדבר, שזהו בבחינת ראייה)".

בשיחה מוגהת משבת פרשת ראה תש"נ (תרגום תורת מנחם תש"נ ח"ד עמ' 173) מסביר הרבי בהרחבה איך ש"שלימות עבודת "אני לדודי ודודי לי" (ההתאחדות בין המציאות ("אני") של יהודי עם הקב"ה) היא כאשר זה באופן של "ראה" - ראייה דווקא.

תוכן הדברים: (1) ראייה מתאחדת עמו ומתאמתת, באופן שלא ייתכנו בה שינויים. (2) התאמתות זו כוללת גם את פנימיותו, כל האמת שבו. (3) כל הדברים הללו הם גם בעבודה בנפש האדם.

כל זה דווקא כאשר העבודה היא בכוח האדם עצמו - מלמטה למעלה - "אני לדודי" - בדומה לעניין הראייה ("ראה") שעלידה נקלט ונתאחד עם האדם בתכלית השלימות ויצויין שדברים אלו

לא נאמרו כהסבר ישיר למיקומו של המאמר, אלא על השייכות בין אלול לראה.

הוספות אדמו"ר הרי"צ מותאמות במיוחד לדור זה

במשל "המלך בשדה", המובא במאמר הנ"ל בליקוטי תורה, כותב אדמו"ר הזקן, שכאשר המלך נמצא בשדה "אז רשאיין כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו". אולם כאשר צוטט משפט זה במאמרו של כ"ק אדמו"ר מהרי"צ, שנרפס בשנת ה'ש"ת (ספר המאמרים ה'ש"ת עמ' 167 ספר המאמרים ה'ש"ת עמ' 258), נאמר שם: "רשאים ויכולים".

הסבר לשינוי המיוחד ביאר הרבי בהתוועדות שבת קודש פרשת ניצבים תש"י (תורת מנחם כרך א, עמ' 216), בשיחה שנאמרה תוך בכיות עצומות:

ויש לומר שטעם השינויים הוא בהתאם לשינוי במעמד ומצב מדורו של אדמו"ר הזקן לדורנו זה - שבזמנו של אדמו"ר הזקן לא היה צורך להבטיח זאת כל כך, מה שאין כן בדורנו זה... וההסברה בזה: בנוגע לשינוי הא' - בדורו של אדמו"ר הזקן היה מספיק לומר ש"רשאיין כל מי שרוצה לצאת ולהקביל פניו", ולא היה צורך להוסיף יותר, מה שאין כן בדורנו זה צריכים להוסיף בפירוש ש"רשאים ויכולים כו' להקביל פניו".

הרבי ממשיך ומצביע על שינוי נוסף:

בדורו של אדמו"ר הזקן מספיק לומר ש"בלכתו העירה הרי הם הולכים אחריו", ומובן מאליהם ש"הם מוסב על אלה שאודותם מדובר לפני זה; מה שאין כן עבור דורנו זה - הדור שבו חי ("געלעבט און לעבט") כ"ק מו"ח אדמו"ר - הוסיף בהמאמר ששלחו בכל מרחבי תבל ש"כולם הולכים אחריו", כדי להבהיר בבירור (שלא יהיה מקום לטעות) שהכוונה היא לכולם ממש, גם אלה שהמלך הראה להם פנים שוחקות ולא הועיל להם, גם הם - כולם - הולכים אחריו.

ט"ל שנים לאחר-מכן, בשיחתו לביל אדר"ח אלול ה'תשמ"ט (תורת מנחם התוועדיות תשמ"ט כרך א' עמ' 222) מתייחס הרבי לשינוי הראשון של הרבי הרי"צ במשל "רשאיין ויכולין":

בזה מודגש תוכן המשל, שביכולת כל אחד לגשת למלך, כולל גם לבקש ממנו כל הבקשות, וגם אותם מקבל המלך בסבר פנים יפות, מכיוון שכל עניני הקב"ה ניתנים רק באופן של צדקה. . נמצא שכל עניני הקב"ה הם בסבר פנים יפות. . וכמו-כן צריך יהודי לעשות כלי (ודוגמא) לזה - לעסוק בנתינת צדקה. . באופן של "כפליים לתושיה"...

בהזדמנות נוספת בשולי מכתב כללי-פרטי (חודש אלול תשכ"ח), 'אגרות-קודש' כרך כה עמ' רלא) ציין הרבי בשוליי-הגיליון את הדברים הבאים:

רשאיין.. ומבאר.. יכולים: להעיר מספרי (ראה יב, יז) הובא שם בפירושו רש"י (המפרש פשוטו של מקרא): לא תוכל - יכול אתה אבל אינך רשאי.

[פענוח הדברים בדרך אפשר: ייתכן מצב שיש יכולת ואין רשות. לעומת זה ייתכן מצב הפוך, שיש רשות ואין יכולת. זה אפוא החידוש: יש גם רשות וגם יכולת, בפועל, לממש זאת].

"ובזה גופא - אמר הרבי בשיחתו לילדי מחנות קיץ ביום ד' פרשת כי תצא, יו"ד אלול תשמ"ח (תורת מנחם התוועדיות תשמ"ח' כרך ד, עמ' 254) - ישנה מעלה מיום ליום בימי חודש אלול עצמם, ובפרט לאחר ששכר עברו עשרה ימים שבהם "המלך בשדה"..."

משל ולקחו

להלן המשל בשלימותו:
"משל למלך שקודם בואו לעיר יוצאין אנשי העיר לקראתו ומקבלין פניו בשדה ואז רשאיין כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו הוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם. ובלכתו העירה הרי הם הולכים אחריו. ואחר-כך

כבואו להיכל מלכותו אין נכנסים כי אם ברשות ואף גם זאת המוכחים שבעם ויחידי סגולה. וכך העניין על דרך משל בחודש אלול יוצאין להקביל אור פניו יתברך בשדה".

"האריכות בפרטי המשל - הינה דבר נדיר ביותר בדרושים של אדמו"ר הזקן", אומר הרבי בהתוועדות שבת פרשת ראה תשמ"ז (תורת מנחם התוועדיות תשמ"ז כרך ד, עמ' 260-259), ומסביר שלאור המבואר בכמה מקומות נמצא, שעל-ידי ה'ירידה' של המשל מיתוסף עילוי גדול יותר, שמתגלה עומק המושכל (וממילא, נעשה עילוי גם אצל אלו שאינם זקוקים למשל).

ויש לומר, שלכן מאריך רבנו הזקן במשל דמלך בשדה - כדי לרמוז את החידוש והעילוי שניתוסף על-ידי המשל, בהתאם לתוכן הנמשל כאן, שעל-ידי הירידה של "אנשי העיר" ל"שדה" עד לבחינה היותר תחתונה של "איש שדה", מתגלה ענין חדש נעלה יותר - אהבת הקב"ה לישראל מצד עניין הבחירה.

נקודת הביאור שם היא: ב"שדה" נכללת גם תכלית הירידה, שבגלוי ובחיצוניות הרי היא בדוגמת "עשיו. . איש שדה", ואף-על-פי-כן בא המלך ומראה אהבתו כו', ואדרבה - התגלות האהבה ("דודי") העצמית שלמעלה מטעם-ודעת, מצד בחירת העצמות, היא ב"אנשי שדה".

משל אדמו"ר הזקן - כפסק-דין

בשבת פרשת ראה תשמ"ה (תורת מנחם תשמ"ה כרך ה' עמ' 2805) קובע הרבי:

משל זה שהביאו אדמו"ר הזקן - אשר להיותו פוסק הן בנגלה דתורה והן בפנימיות התורה, הרי מובן, שעל-ידי הפסק-דין שלו אודות משל ה"מלך בשדה" נפעל הדבר בכל העולמות כולם, מהעולם הכי עליון שאודותיו מדובר בנמשל, עד לעולם הכי תחתון ששם יש צורך במשל.

לשם מה נזקק אדמו"ר הזקן להביא משל?

במאמר משנת תשד"מ (תורת מנחם התוועדיות תשד"מ כרך ד' עמ' 2475) מבאר הרבי:

ויש לומר שמה שהביא על זה משל הוא, כי עניין נעלה זה משתקף גם במציאות העולם הזה הגשמי. ויתירה מזו, שזה שייך גם במלכי אומות העולם, שהרי בפשטות קאי לא רק על מלך ממלכי בית דוד או אפילו ממלכי ישראל, אלא שקאי גם על מלך שמאומות העולם שבעולם הזה, שגם הוא יוצא לשדה.

אלא שהרבי מבהיר מיד:

ויש לומר, דאמיתית ענין זה הוא רק במלכי

ישראל ומה שענין זה נמצא גם במלכי אומות העולם, הוא כדי שיהיה ענין הבחירה חופשית, ובהרת בחיים.

נחתום רשימה זו במכתבו של הרבי מי"ז אלול תשט"ו ('לקוטי שיחות' כרך ט' עמ' 307):

...במה ששואל אודות התעוררות דחודש אלול, הנה כבר ידוע המבואר בליקוטי תורה פרשת ראה לב, ב. אשר בימים אלו כל אחד יכול לקבל פני מלך והוא מקבל את כל אחד בסבר פנים יפות, ובמילא אין הדבר תלוי אלא ברצונו, אלא כיוון שהיצר-הרע עוסק במלאכתו באומנותו (אף שבאמת לאמיתו גם הוא רוצה שינצחו אותו כמובא סוף פרק כ"ט) ולכן מפתהו שדווקא הנסיונות שלו הם כאלו שאי אפשר להתגבר עליהם...

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 03-9607588, שלוחה 130